



## Inhoud<sup>1</sup>

I.- Het ABC van de prijsbepaling .....	3
II.- Korte voorgeschiedenis .....	4
III.- Stokken in de wielen van de prijsbepaling .....	5
IV.- De prijs van voedselveiligheid en voedselzekerheid .....	6
V.- De prijs van de klimaat-, biodiversiteits- en ecologische ontregelingen .....	9

---

<sup>1</sup> Deze tekst vormt de neergeschreven tekst van de voordracht gehouden op tijdens de Willy Delva Cyclus (50 jaar) te Gent op 28/3/24.

## I.- Het ABC van de prijsbepaling

1. De prijs van goederen, producten en diensten is, in het dominante economische model, ongenaakbaar en onaantastbaar.

De prijs wordt bejubeld als het kroonjuweel van de vrijemarkteconomie.

Hij is het exclusieve speeltje van goed getrainde economische actoren die goederen, producten en/of diensten op de markt brengen.

In de economische theorie bevindt hij zich op het snijpunt van de elkaar ontmoetende curven van vraag en aanbod. Er wordt aangenomen dat goedgetrainde economische actoren dat snijpunt perfect weten te vinden en te bepalen.

De prijs wordt door hen en door hun economisch model omarmd als het optimum (wat zeg ik?), als het summum van efficiëntie en van rechtvaardigheid. Een economisch en een ethisch wonder!

Met enige schroom wordt, in economische wandelgangen, wel toegegeven dat daartoe ideale marktomstandigheden nodig zijn en, met nog veel meer schroom, dat die ideale omstandigheden zich nooit voordoen.

O.m. professor en econoom Johan Albrecht, verbonden aan deze universiteit, legt dat fijntjes uit in zijn boek "Klimaatneutraal in 2050?"

Hoewel er derhalve weinig van de prijsbepalingstheorie overblijft, zet zulks de aanhangers van het dominante economische model er niet toe aan de efficiëntie en de rechtvaardigheid van de ermee gegenereerde prijzen af te vallen.

Waarom zouden ze zich overigens in de voet schieten? De prijs is het instrument bij uitstek om het tot inkomens- en vermogenstransferten te laten komen.

Veralgemeend en herhaald miljoenen/miljarden malen, leidt hij – schaamteloos – tot inkomens- en vermogensongelijkheden die duurzaam toenemen, zonder correctiemogelijkheid.

Het dominante economische model kreeg het immers voor elkaar dat de zgn. vrije prijsbepaling ongeremd in het recht doorwerkt.

In het recht wordt de prijs, zonder schroom, geheiligd als de meest volmaakte uitdrukking van de wilsautonomie en -vrijheid, als de waarborg van efficiëntie en rechtvaardigheid. Hij is de vooruitgeworpen schaduw van het almachtige eigendomsrecht.

Controle op prijzen, op de gelijkwaardigheid van de prestaties? U mag het vergeten. Zelfs in het consumentenrecht wordt niet aan de prijs getornd. Bij de gedachte alleen van gelijkwaardige prestaties wordt met de doos van Pandora geschermd.

Wie zich aan een geboden of gevraagde prijs stoort, moet zich onthouden of moet zich op het -opzettelijk- met moeilijkheden bezaaide pad wagen van de wilsgebreken, van de uitvoering te goeder trouw, van het verbod van rechtsmisbruik, van het aansprakelijkheidsrecht of iets dergelijks. Met die juridische instrumenten wordt evenwel niet toegekeken op de gelijkwaardigheid van de prestaties, maar wel op het (al dan niet) laakbaar gedrag van de wederpartij.

## II.- Korte voorgeschiedenis

2. Een dikke tien jaren geleden zou ik het niet hebben aangedurfd U met het voorgaande te confronteren. Teveel techneut en privatist, te weinig jurist en democraat nam ik, overigens zonder onderzoek, aan dat de markt voor efficiënte en rechtvaardige prijzen zorgt. Zo werd dat mij trouwens aangeleerd.

Om een studienamiddag te organiseren, gewijd aan toenmalige recente wetswijzigingen, vroeg Prof. Ignace Claeys me in 2013 of ik met betrekking tot boek 5 WER de overstap kon bespreken van prijsreglementering naar prijsobservatie, dat toen een mededingingsinstrument werd.

Daardoor verdween prijsregulering als beleidsinstrument uit ons rechtssysteem, op weinige uitzonderingen na.

De eerlijkheid gebiedt evenwel te vermelden dat de, op papier bestaande prijsreglementering toen, sinds meerdere decennia, in de vergetelheid was gesukkeld zonder dat er een haan naar kraaide.

Ik heb de uitnodiging aanvaard, niet onbezonnen, maar wel om twee, althans in mijn ogen, goede redenen.

De eerste : ik was in 2013 nog sterk onder de indruk van de sinds 2007-2008 wereldwijd woekerende financiële vervolgens economische en ten slotte monetaire crisissen die miljoenen mensen, rechtstreeks en onrechtstreeks, in de armoede duwden.

De tweede reden : ik was nog meer onder de indruk van het, zo goed als volledig gebrek aan juridische belangstelling voor die crisissen, hoewel zij werden veroorzaakt door, al bij al, banale maar manifest sjoemelende privaatrechtelijke instrumenten in de vorm van prijzige CDO's, CDS'en en Repo's, derhalve overeenkomsten. Die juridische stilte leek me misplaatst en hooghartig.

Omdat ik die crisissen wou begrijpen, heb ik me dus toegelegd op de prijsbepaling, op haar juridische omkadering en op gebeurlijke juridische correctiemechanismen.

Een bijdrage met als titel “de prijs van onwil, kippenvel en eerlijke schaamte” is daarvan het resultaat. Zij werd in 2016 gepubliceerd door Intersentia in het verzamelwerk “Een kritische blik op zekerheden, prijsregulering en ontslag”<sup>2</sup>.

Kort samengevat betoogde ik daarin dat het een vergissing is de bepaling van de prijs aan de economisch sterkste partij over te laten, zonder efficiënt en effectief correctiemechanisme, zoals dat nochtans met boek 5 WER, op weinig uitzonderingen na, wordt klaargespeeld.

Reeds tijdens mijn uiteenzetting op de Gentse studienamiddag bleek die analyse op een koude steen te vallen.

Niemand sprak die woorden uit, maar de ogen en de lichaamstaal van de deelnemers waren duidelijk : “Beste Cornelis, het is verloren moeite om aan dat thema uw en onze tijd te vergooien”.

### III.- Stokken in de wielen van de prijsbepaling

3. En toch... twee met elkaar verbonden ontwikkelingen, die voor kommer en kwel zorgen, zetten de vrije prijsbepaling recentelijk onder druk. De inzet van die ontwikkelingen is bovendien dermate groot dat het zelfs voor doorwinterde juristen moeilijk wordt om daarvan weg te kijken.

De eerste ontwikkeling betreft de voedingsketen en de voedingszekerheid, fundamentele grondslagen van veiligheid en van gezondheid in samenlevingsverband en daardoor ook door grond- en mensenrechten beschermd.

Terecht boze landbouwers eisen even terecht een juiste of rechtvaardige prijs voor hun produkten, wat de markt hen kennelijk ontzegt.

---

<sup>2</sup> L. CORNELIS, “De prijs van onwil, kippenvel en eerlijke schaamte”, in I. CLAEYS (ed.), *Een kritische blik op zekerheden, prijsregulering en ontslag*, Antwerpen, Intersentia, 2016, p. 71 – 125.

De tweede ontwikkeling is nog onheilspellender, in de vorm van de, zich reeds voordoende en elkaar versterkende klimaat-, ecologische en biodiversiteitsontregelingen, die – zonder de minste twijfel – aan menselijke, economische activiteiten toerekenbaar zijn.

Zolang het dominante economische model en zijn juridische vertaling, zoals thans het geval is, de plak blijven zwaaien, kunnen het aantal en de ernst van de zgn. “natuurrampen” (veroorzaakt door de homo economicus) in de komende jaren en decennia slechts exploderen.

Werkgroep 3 van het IPCC en orthodoxe economen pleiten daarom voor gigantische aanpassings- en remedieringsprogramma’s en -investeringen, uiteraard met een even gigantische kostprijs die, naar zij beweren, zouden toelaten dat het dominante economische en juridische model overleeft en het “klimaatprobleem” wordt opgelost.

Tot daar “so far so good”, bij wijze van spreken, maar dan komt de aap uit de mouw : door wie en hoe moet al dat moois worden gefinancierd en, uitiem, worden gedragen? Alweer en opnieuw, de juiste en rechtvaardige prijs.

Laat me derhalve toe kort in te gaan op beide ontwikkelingen in de mate dat zij prijsgerelateerd zijn.

#### **IV.- De prijs van voedselveiligheid en voedselzekerheid**

4. De erbarmelijke toestand waarin onze landbouwsector en derhalve de inheemse voedselvoorziening zich bevinden, dateert niet van gisteren. Hij werd treffend beschreven in het verzamelwerk “Tot de bodem”, dat onder leiding van de Leuvense professor en historicus Maika De Keyzer tot stand kwam.

Daarin wordt beschreven en uitgelegd dat landbouwers, zelf ondernemingen die een onmisbare schakel in een lange handelsketen zijn, economisch worden gewurgd.

Terwijl andere producenten en tussenpersonen in die lange handelsketen goede zaken doen, laat de marktwerking de landbouwers in de steek, hoewel zij van aanzienlijke overheidssteun genieten.

Aan de aanvoerkant, worden zij geconfronteerd met stijgende prijzen die hen worden gevraagd of opgelegd door toeleveranciers van, voor hun activiteiten onontbeerlijk(e) (geachte) goederen, produkten en/of diensten, zoals landbouwmachines en landbouwmateriaal, zaden, meststoffen, onkruidverdelgers, voeding voor de gefokte dieren...

Aan de afnamekant botsen zij met de groothandel-afnemers van hun landbouwprodukten die slechts stagnerende of krimpende prijzen willen neertellen, hoewel het algemene prijspeil – ook voor landbouwers – maar blijft stijgen.

De wurggreep leidt naar landbouwactiviteit met verlies, naar opgesoupeerde reserves, naar armoede, naar kunstgrepen en schaalvergroting om de rentabiliteit alsnog te rekken ten koste van de natuur en van de volksgezondheid, naar stopzetting van landbouwbedrijven, naar depressie, naar woede, naar zelfdoding...

Hoe intriest ook moet daarop hier niet worden ingegaan, wel op de vraag hoe het in een economisch en financieel welvarende handelsketen zover kan komen dat een, daarin onmisbare schakel, door een prijzenslag, van het festijn wordt uitgesloten?

Om daarover iets zinnigs te kunnen zeggen, zouden wij en de bevoegde overheid evenwel moeten beschikken over accurate en gecertificeerde gegevens / data die toelaten de kost- en winststructuur van elk, al dan niet verwerkt, landbouwprodukt te reconstrueren tot de prijs die de eindgebruiker betaalt.

Die informatie bestaat, is minsten maakbaar, maar is niet toegankelijk. Zij ligt diep begraven onder meerdere lagen zgn. zakengeheimen en vertrouwelijkheid, die ogenschijnlijk even ongenaakbaar en onaantastbaar zijn als de prijs zelf.

Het probleem is dus dubbelgelaagd : niet enkel vrije prijsbepaling, die impliceert dat de gelijkwaardigheid van de prestaties niet kan worden beoordeeld en verzekerd, maar ook georganiseerde afwezigheid van prijsinformatie (kostprijzen; winstmarges) wat inzicht en toezicht op de prijsbepaling verhindert.

Wat is te denken van een dominant economisch en juridisch systeem dat bij hoog en bij laag pretendeert juiste en rechtvaardige prijzen te genereren via de hooggeprezen marktwerking, maar elke proef op de som ontloopt door van de vrije prijsbepaling een zwarte doos, een oninneembare burcht te maken? Hoe kan de prijsgerelateerde werking van de markt als verantwoording van dat systeem worden opgehemeld als die werking aan elk toezicht wordt onttrokken?

Er wordt beweerd dat de geheimdoenerij nodig is als beschermingsconstructie tegen concurrenten. Er wordt aldus met speuk geschoten : geen onderneming kan op een relevante markt actief zijn of worden, zonder grondige kennis van de prijzen van de aanvoer- en afnameketens, die zij dan ook kennen en opvolgen. Zij hebben daardoor

een benaderend, maar niettemin precies idee van de kostprijs en, via de prijs, van de winstmarges van hun concurrenten, aangevuld met onderzoek van de goederen, produkten of diensten van de concurrentie, met de informatie die zij halen uit beschermde intellectuele rechten en uit personeelsverloop en -loslippigheid.

Alsnog komen aandraven met de bescherming van vertrouwelijkheid en zakengeheimen houdt dus geen steek.

De echte bekommernis is daarentegen of zoveel afgeschermdde vrijheid in de handen van personen of ondernemingen die de vrije prijsbepaling controleren, wel redelijk is, dat wil zeggen verenigbaar is met wat in een democratische samenleving noodzakelijk is, daarin beantwoordt aan de dwingende maatschappelijke behoefte en strookt met de proportionaliteitsvereiste.

Anders gezegd : komt de wetgever die zoveel afgeschermdde vrijheid bijvalt en organiseert niet tekort aan zijn (positieve en negatieve) verplichting om de grond- en mensenrechten te beschermen van de personen waaraan de afgeschermdde vrije prijsbepaling wordt opgedrongen?

Dat alles klinkt ongetwijfeld theoretisch maar kan aanschouwelijk worden gemaakt : weegt de afgeschermdde vrije prijsbepaling zwaarder dan lokale landbouw die op lange (duurzame) termijn zowel voedselzekerheid en -veiligheid in samenlevingsverband kan garanderen, als het welzijn van landbouwers en van klimaat, biodiversiteit en ecosystemen kan bevorderen?

Nog concreter : kan worden aangenomen, mede of zeker in het licht van de aanzienlijke overheidssteun, dat winstmarges in de aanvoer- en afnameketen een deel van de "kostprijs" van landbouwprodukten worden zonder het minste toezicht, dan wel controle? Waarom wordt aan de landbouwers, die een onmisbare schakel in de voedselvoorziening zijn, geen winstmarge gegarandeerd die minstens vergelijkbaar is met de gemiddelde winstmarge "genomen" in de aanvoer- en afnameketens?

Nog concreter? Het kan. Hoe krijgen wij allen uitzicht op veilige en gezonde voeding die zo weinig mogelijk tot de klimaat-, biodiversiteits- en ecologische ontregelingen bijdraagt, wanneer we de afgeschermdde vrije prijsbepaling haar gang laten gaan? Spreken de actuele toestand en haar evolutie niet voor zichzelf: we gaan overduidelijk van kwaad naar veel erger?



Het is tijd dat er klare wijn wordt geschonken: indien personen en ondernemingen, die over voldoende economische en financiële macht beschikken om de afgeschermdde vrije prijsbepaling, op de markt en elders, naar hun hand te zetten, beweren dat hun prijzen juist, rechtvaardig, ethisch en klimaat-, ecologisch en biodiversiteitsduurzaam zijn, dan moeten zij aantonen dat de resultaten die zij daarmee behalen blijvend aan die slogans beantwoorden en aanvaarden dat daarop toezicht en controle wordt uitgeoefend.

Het getuigt van naïviteit te denken dat die gedragswijziging uit de hemel kan vallen of met zelfregulering kan worden bekomen.

De wetgever moet dus redelijke maatregelen nemen en opleggen waardoor hij (de overheid) beschikt of kan beschikken over accurate en gecertificeerde prijsinformatie met betrekking tot de werkelijke kostprijs en de werkelijke winstmarge van elke schakel in de aanvoer- en afnameketen van de landbouwprodukten.

Die informatie kan vervolgens worden gebruikt om redelijke maatregelen te treffen waardoor o.m. winstmarges worden beperkt of uit de kostprijs worden geweerd.

## **V.- De prijs van de klimaat-, biodiversiteits- en ecologische ontregelingen**

5. De situaties die zich in de voedingsketen, onder meer ten koste van de landbouwers, voordoen, ontwikkelen zich, in min of meer acute vorm, ook in andere economische sectoren.

De beginselen, finaliteit en werkingsregels van het dominante economische en juridische model eisen daarbij telkens de hoofd- en glansrol op.

Meer algemeen schittert dat model als oorzaak van immer toenemende patrimoniale ongelijkheden, van zich versterkende klimaat-, ecologische en biodiversiteitsontregelingen en van politieke onrust die zich daardoor van de bevolkingen meester maakt.

Ondertussen daagt het stilaan dat die, door het model ontwikkelde, negatieve gevolgen zeer nauw met elkaar verbonden zijn en dat zij toerekenbaar zijn niet aan overmacht, aan een ongelukkige samenloop van omstandigheden, aan de planeet of aan de zgn. grillige natuur, maar wel aan wereldwijde, veralgemeende en herhaalde menselijke, economische activiteiten die in het dominante economische en juridische model passen.

Economen, financiële experts, juristen en politici, die de belangen genegen zijn van de beneficiarissen van dat model (zelden of nooit meer dan één tiende van de bevolking), bevinden zich evenwel nog steeds in de fase waarin zij een ommekeer van de beginselen, finaliteit en werkingsregels van “hun” model volstrekt onbespreekbaar achten.

Zij blijven maar herhalen dat een dergelijke ommekeer catastrofaler zou zijn dan de gevolgen van de negatieve externaliteiten die hun model veroorzaakt. Van een ernstige herverdeling van inkomsten en vermogens, van een – beredeneerde en redelijke – economische en/of financiële krimp of afslanking kan dan ook, volgens hen, geen sprake zijn.

Het neemt niet weg dat één van die negatieve externaliteiten kopzorgen, hoofdpijn en klamme handen bezorgen aan economen, financiële experts en politici die het dominante model gunstig gezind zijn (de juristen hebben op dit punt reeds afgehaakt). Zij kennen en volgen immers met argusogen de werkzaamheden op van o.m. het IPCC. Zij weten derhalve wat de klimaat-, ecologische en biodiversiteitsontregelingen, nu reeds, en morgen/overmorgen nog veel meer, in petto hebben.

Gelukkig en geruststellend voor hen, blijven de internationale en continentale organisaties die de ontregelingen opvolgen, bewaken en/of analyseren hondstrouw aan het dominante model.

Het laat economen en financiële experts toe om met leuke voorstellen, resp. oplossingen voor de dag te komen die de groei van het mondiale, continentale en nationale BNP geen strobreed in de weg leggen en toch de indruk wekken iets aan de ontregelingen te doen.

Die contradictio in terminis is onderliggend aan hun lumineuze idee om de kost van de klimaatontregeling in de prijs van de goederen, produkten en diensten op te nemen en dus te “internaliseren”.

Na sinds het midden van de negentiende eeuw en omstreeks de jaren 1970-1980 met volledige kennis van zaken het omgekeerde (namelijk externalisering) te hebben toegelaten en aangeprezen wordt nu door hen het tegendeel vooropgesteld om over een spaarpotje te beschikken waarmee de aanpassings- en remedieringsinvesteringen kunnen worden gefinancierd die de klimaatontregeling – volgens hen – zou kunnen ringeloren.

Glunderend komen economen en financiële experts aan politici en al wie luisteren wil, vertellen dat er CO<sub>2</sub>-heffingen op alle produkten, goederen en diensten moeten komen of, als variante, veralgemeende en betalende CO<sub>2</sub>-emissierechten per ton (al dan niet geïmporteerde) uitstoot, die de ontregelende ondernemingen vervolgens horen door te rekenen in de prijs van de, door hen vermarkte goederen, produkten en diensten.

Overijverig en zonder aan het dominante model te sleutelen, denken ze in staat te zijn de kostprijs van – volgens hen – vereiste aanpassings- en remedieringsinvesteringen geactualiseerd te berekenen. Ze prijken met fenomenale bedragen die ze vervolgens, alweer met uiterst complexe en speculatieve economische modellen, omzetten in het preciese bedrag dat als CO<sub>2</sub>-heffing per produkt, goed en dienst verschuldigd moet zijn of in de prijs per ton van het CO<sub>2</sub>-emissierecht.

De als CO<sub>2</sub>-heffingen en/of CO<sub>2</sub>-emissierechten betaalde bedragen moeten vervolgens, op de één of andere manier, in handen van de overheid komen die daarmee, zo jubelen economen en financiële experts, in staat zijn de klimaatontregeling efficiënt en effectief onder de knie te krijgen. Ze zeggen het niet maar denken er wel bij dat de overheid een gebeurlijk (?) tekort op elk moment moet bijpassen.

Laat me toe het brutaal te zeggen : hun werkwijze en voorstellen getuigen van voorgewende en gespeelde onkunde.

Zoveel brutaliteit, dat denkt U nu en U hebt gelijk, vergt toelichting. Gelet op de deskundigheid van de economische en financiële experts die het hoge woord voeren wanneer het gaat over de aanpak van de klimaat, biodiversiteits- en ecologische ontregelingen, kan het gewoonweg niet anders zijn dan dat die experts weten dat hun voorstellen neerkomen op dweilen met steeds verder opengedraaide ontregelingskranen, vermits niets aan het dominante economische en juridische model wordt veranderd, dat – zoals ze weten – de ontregelingen veroorzaakt.

Zij weten bovendien dat hun voorstellen een slag in het water zijn omdat CO<sub>2</sub> niet het enige broeikasgas is, zodat ook de uitstoot van methaan, stikstof, gefluoreerde gassen... tot heffingen en emissierechten zou moeten leiden.

Zij weten uiteraard ook dat de opwarming als gevolg van de aanwezigheid van broeikasgassen in de atmosfeer niet de enige oorzaak van de klimaat-, biodiversiteits- en ecologische ontregelingen is, maar laten de verzilting van oceanen en zeeën, de verzuring van de bodem, de onredelijke en verspilzuchtige uitputting van grondstoffen,

het kappen van bossen, de monoculturen, de geïndustrialiseerde veeteelt en zoveel meer volstrekt onbesproken.

Zij weten eveneens dat de overheid een belangrijk, maar door hen onbecijferd gelaten deel van de CO2-heffingen en emissierechten zal moeten gebruiken om het ermee gepaard gaande koopkrachtverlies van de “minstbedeelden” te compenseren en aldus ook de zgn. groei van het BNP te blijven ondersteunen.

Als de gespeelde onkunde er zo dik op ligt, hoe is dan al die gekte en moeite te verklaren rond CO2-heffingen en betalende CO2-emissierechten?

U raadt het goed : het is een vernuftig uitgedokterde strategie die, gebruikmakend van kennisasymmetrie, ernaar streeft dat economen, financiële experts, juristen en politici die zich inzetten voor de belangen van de beneficiarissen van het dominante economisch-juridisch model, onverminderd het debat blijven controleren over de aanpak van de klimaat-, biodiversiteits- en ecologische ontregelingen.

Om de kranen van die ontregelingen dicht te draaien en om de aanpassings- en remedieringsinvesteringen te financieren bestaan er immers meerdere, combineerbare pistes die veel doeltreffender en daadkrachtiger zijn dan het gefantaseer met CO2-heffingen en emissierechten. Zij worden echter doodgezwegen. Het gaat dan o.m. over redelijke maatregelen (in de publiekrechtelijke betekenis) waardoor ontregelende activiteiten van ondernemingen worden gereguleerd zodat zij niet langer tot die ontregelingen bijdragen.

En over redelijke maatregelen, vanuit dezelfde optiek, om de werking en in het bijzonder de beleidskeuzes en de beslissingsprocessen van ondernemingen te reguleren, dan wel om het gedrag van aandeelhouders/deelgenoten in ondernemingsverband van ontregelende effecten te ontdoen.

Het gaat dan ook over redelijke maatregelen om geaccumuleerde en geconcentreerde rijkdommen, voortgebracht rechtstreeks dan wel onrechtstreeks door ontregelende activiteiten, aan te wenden als financieringsbron voor aanpassings- en remediëringinvesteringen, zodat ontregelingen worden beperkt of geneutraliseerd.

Het gaat dan eveneens over redelijke maatregelen waardoor aan goederen, produkten en diensten de toegang tot de markt wordt ontzegd omwille van hun ontregelende produktie, werking en/of gevolgen.

De slagkracht van die en andere redelijke maatregelen is afhankelijk van de grondige kennis van de aanvoer- en afnameketens, met inbegrip van de prijscomponenten, -bepaling en -vorming. Die kennis is beschikbaar maar momenteel enkel voor de ondernemingen.

Vermits onze levensomstandigheden afhankelijk zijn van de klimaat-, biodiversiteits- en ecologische duurzaamheid, zal en kan de observatie van prijsevoluties dus niet volstaan. Prijsregulering is integendeel een onmisbaar beleidsinstrument om het succes van de redelijke duurzaamheidsmaatregelen te verzekeren en om graai- en groeiprijsinflatie te vermijden. Afgeschermde vrije prijsbepaling verzekert daarentegen dat het daarmee voorgewende duurzaamheidsbeleid jammerlijk faalt ten koste van ons aller levensomstandigheden.